

De wandeling.

met Hester Alberdingk Thijm

TEKST: KOOS DE WILT
FOTO'S: FRISO KEURIS, MARTIN VAN WELZEN
& KOOS DE WILT

Overal in het hoofdkantoor van AkzoNobel aan de Zuidas in Amsterdam staat en hangt hedendaagse kunst van hoog niveau, uitgekozen door het team van directeur Hester Alberdingk Thijm, die dat al meer dan 25 jaar doet.

Aan het einde van de gangpaden bevindt zich werk van sterke, geëngageerde vrouwelijke kunstenaars, onder wie Vera Gulikers en Buhlebezwe Siwani.

“Ik heb hier al vier CEO's overleefd en sommigen ook als missionaris tot de kunst bekeerd”, zegt Hester Alberdingk Thijm (*1959), directeur van de AkzoNobel Art Foundation, als ze haar gast begroet in de Art Space. Deze ruimte bevindt zich op de begane grond van het transparante gebouw in Amsterdam, ontworpen door het Rotterdamse architectenbureau GROUP A. “Bij overnames en ook voor de bouw van dit nieuwe hoofdkantoor moest er steeds als voor je kind gevochten worden en dat heb ik dan ook steeds gedaan”, vertelt ze. “Die strijd heeft me veel gebracht en misschien ben ik daarom wel nooit iets anders gaan doen. In deze baan kom je zoveel interessante mensen tegen, en niet alleen in de kunstwereld. Je spreekt mensen uit alle disciplines, van overal ter wereld. Dat verveelt nooit en is heel leerzaam.”

Alberdingk Thijm komt uit een familie van zakenlieden, wetenschappers en creatieven. Haar betovergrootvader was Joseph Alberdingk Thijm, hoogleraar aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam. Zijn zus was getrouwd met architect Pierre Cuypers, ontwerper van het Rijksmuseum. De vader van Hester Alberdingk Thijm werkte bij Shell en werd gevraagd om de familiebusiness (textielindustrie) van de Ten Cates te reorganiseren. Ze voelt zich thuis in verschillende werelden. “Kees van Lede, mijn eerste baas bij dit bedrijf, is de AkzoNobel Art Foundation vijftientwintig jaar geleden begonnen”, zegt ze. “Twee jaar geleden is hij overleden. Bijzonder aan zijn begrafenis was dat het nauwelijks ging over zijn majestueuze carrière, maar vooral over zijn familie en over kunst, en hoe hij daarvan genoten heeft. Van Lede was echt een *éminence grise* en iemand die alles met iedereen verbond. Hij en de huidige CEO Thierry Vanlancker hebben het meeste

Het transparante exterieur van het hoofdstedelijke hoofdkantoor, ontworpen door architectenbureau GROUP A uit Rotterdam.

gedaan voor de kunst hier in huis. Met het bestuur van de AkzoNobel Art Foundation brachten we kortgeleden een bezoek aan het imposante atelier van Robert Zandvliet. Het bijzondere was dat Thierry precies het beste werk eruit haalde en dat was zeker niet het makkelijkste schilderij. Hij kocht dat enorme werk voor zichzelf en leende het direct uit aan de Art Foundation. Heel jammer dat Thierry binnenkort weggaat, hij is niet alleen zakelijk briljant, maar weet ook veel van kunst. Ik waardeer het als mensen in verschillende werelden thuis zijn. Kunst heeft ook altijd met alles te maken. Het gaat over duurzaamheid, inclusiviteit, diversiteit en de positie van de vrouw en dat is precies waar het in de wereld en op de werkvloer tegenwoordig over gaat. Presentaties hierover door onze HR-afdeling worden daarom ook vaak in de Art Space gegeven. Onze kunstcollectie wil een rode draad zijn tussen al die ontwikkelingen, tussen alle bedrijfsonderdelen en de mensen, waar ook ter wereld. Het leuke van kunst is dat het vaak vooruitloopt. De helft van onze kunstcollectie is gemaakt door vrouwelijke kunstenaars en dat was niet omdat er een vrouwenquotum op zat.”

‘Kunst heeft altijd met alles te maken’

Hester Alberdingk Thijm in de Art Space van AkzoNobel.

‘Het mooie is dat kunstenaars iets toevoegen aan hoe hier binnen het bedrijfsleven wordt gedacht’

COMMUNICERENDE VATEN

Omringd door kunstwerken, die soms teruggaan tot haar eerste aankopen, vertelt de directeur van de AkzoNobel Art Foundation hoe de functie van kunst binnen het bedrijf is veranderd. “Vroeger draaiden de bedrijfscollecties vooral om decoratie en representatie. Bij ons ging het al veel meer over het signaleren van maatschappelijke tendensen, en over materiaal- en verfgebruik. Het mooie is dat kunstenaars iets toevoegen aan hoe hier binnen het bedrijfsleven wordt gedacht. Bij AkzoNobel zijn we vooral bezig met hoe we kleuren van verf kunnen behouden in de loop der tijd. Hella Jongerius, winnaar van de Sikkens Prijs 2017, vertelde hoe mooi het zou zijn als kleuren in tijd juist op een fraaie manier *faden*, van zwart naar grijs, bijvoorbeeld. Dat is andersom denken, zoals alleen kunstenaars doen. Zoals het zien van schoonheid in vergankelijkheid: Piet Oudolf, de winnaar van dit jaar, doet dat met kleuren die horen bij de herfst.”

Alberdingk Thijm wandelt in de Art Space over de rode loper tussen de kunstwerken van de tentoonstelling *All Eyes*. “Voor de opening hier beneden hadden we speciaal deze rode loper neergelegd, die als eerste

alleen door kunstenaars mocht worden betreden. Als eerbetoon aan hen. Aan het einde van de expositiepaden hebben we sterke, geëngageerde vrouwelijke beeldhouwers gepositioneerd: Vera Gulikers, Emma Talbot en het Zuid-Afrikaanse talent Buhlebezwe Siwani. Dat is een statement waar je als bedrijf voor wilt staan. Kunst is wat mensen verbindt. Bij ons gaat het steeds over de kunstenaars, de beschouwers en de mensen hier. Samen maken we de collectie. Het zijn allemaal communicerende vaten. ‘We Are The Collection’ is niet voor niets de naam van de collectiecatalogus.”

SPANNENDE WISSELWERKING

Op deze tentoonstelling hangt het resultaat van 25 jaar verzamelen. Van Michael Raedecker, Marlene Dumas, Emma Talbot en Caroline Walker tot geëngageerd werk van bijvoorbeeld Otobong Nkanga, Shirin Neshat, Kerry James Marshall en Esiri Erheriene-Essi. Hoe kom je aan de goede kunst? Alberdingk Thijm: “Heel belangrijk is dat je openstaat naar de wereld. Er komen hier veel mensen kijken, van leerlingen van middelbare scholen en kunstopleidingen tot kunstliefhebbers. Bij het vinden van nieuwe kunstenaars is het belangrijk dat je je heel breed oriënteert in de kunstwereld en bijvoorbeeld in jury's van prijzen en besturen zit, bij het Mondriaan Fonds, bij De Ateliers, bij musea. Dan zie je ontwikkelingen en jong talent meestal snel. Je moet soms ook snel kunnen handelen. Voor sommige bedrijfscollecties moet bij elke aankoop van een werk toestemming worden gevraagd aan de kunstcommissie. Maar dan is steeds het beste al weg, wat niet ten goede komt aan de kwaliteit van de collectie. Wij hebben gelukkig een budget van vier ton waarmee we kunst mogen kopen. Daar kun je wel wat mee. En als je er vroeg bij bent hoeft je ook niet de hoofdprijs te betalen.” Alberdingk Thijm loopt langs aardkleurige kunstwerken van de veteraan Herman de Vries met daarnaast een video van de jonge Braziliaanse kunstenaar Luciana Magno. Daarin zoekt een zittende vrouw uit het Amazonegebied achter haar lange haren bescherming tegen een zandstorm. “Het is net of het zand overwaait van de schilderijen van De Vries”, zegt de directeur. “Prachtig om te zien hoe sommige werken op elkaar inwerken. Hier gebeurt dat tussen een enorm regenboogschilderij van Jan Andriess en het intense blauw in Pieter Paul Pothovens foto's

Hester Alberdingk Thijm maakt een praatje met de schoonmaakster, speciaal opgeleid om kunstwerken te reinigen.

Interieur van het hoofdkantoor van AkzoNobel in Amsterdam.

van lapis lazuli, een mineraal uit Afghanistan dat werd gebruikt voor kostbare schilderijen van oude meesters. Dat werk hangt dan weer naast een mysterieus, helderblauw kristallen beeld van Roger Hiorns. Heerlijk om die combinaties te maken.”

Ze gaat de draaitrap op naar een ruimte waar een paar collega's achter computers zitten te werken. Overal kunstboeken, nieuw aangeschafte kunstwerken, T-shirts van de tentoonstelling en voorbeelden van de meest geliefde kunstwerken die in edities worden verkocht aan de medewerkers. Vervolgens loopt ze door de gang en neemt een lift naar de zesde verdieping, met een wijds uitzicht op het Beatrixpark en de Zuidas. Onderweg maakt ze een praatje met een schoonmaakster die speciaal is opgeleid om kunstwerken te reinigen, want die hangen overal: in de gangen, kantoortuinen, studievertrekken, belruimtes en spreekkamers. Alberdingk Thijm: “Alle muren zijn wit en nergens staan flipovers of ligt rommel die je normaal gesproken in kantoor kamers ziet. Afgezien van het wandscherm voor presentaties bepalen alleen kunstwerken het interieur. Daar heb ik hard voor gevochten. De potten verf zijn er wel – we zijn tenslotte een verfbedrijf –, maar die worden ergens anders gepresenteerd.”

BARBIE

Een voorbeeld voor de directeur is de kunstcollectie van de Deutsche Bank, vanwege kwaliteit in visie en beleid. “Maar daar mogen ze ook miljoenen euro per jaar uitgeven aan kunst”, benadrukt ze en vervolgt haar weg naar de kamer van de CEO, met onder meer werk van Hans Op de Beeck. In een spreekkamer verderop hangt een foto van Paul Kooiker, een voorstelling van een zwanenkop, van achteren gezien. Een stukje verder, op de ‘exco-verdieping’ (de executive community), werken mensen in een open ruimte, met uitzondering van de leden van de raad van bestuur, die over een eigen vergaderkamer beschikken. En ook in deze ruimte wemelt het van de kunst: vazen en andere objecten van Hella Jongerius en Maria Roosen, met aan alle wanden schilderijen en foto's. Vanaf hier kun je acht verdiepingen naar beneden kijken, recht op roze waterlelies van Keith Edmier, helemaal onderaan. “Gemaakt van de nieuwste materialen en gebaseerd op grondig onderzoek naar het groeiproces van de plant”, vertelt Alberdingk Thijm. “Dat werk stond vroeger in het atrium van het voormalige hoofdkantoor in Arnhem en is inmiddels getoond in het Tate en in New York.”

‘De helft van onze kunstcollectie is gemaakt door vrouwelijke kunstenaars en dat was niet omdat er een vrouwenquotum op zat’

Een collega begroet haar en vertelt dat zij ‘haar’ *Barbie* mist, het schilderij van Marlene Dumas dat nu beneden in de tentoonstelling hangt. “Die krijg ik mee naar huis als ik met pensioen ga”, grapt de collega, als ze naar haar bureau loopt.